

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност **«професор»** в професионално направление 4.3. Биологически науки, 01.06.06 Генетика, обявен в ДВ брой 72/16.09.2011 г. за секция «Приложна Генетика», Институт по Физиология на Растенията и Генетика (ИФРГ) – БАН
с единствен кандидат **Елисавета Стоименова Стоименова**, доктор, доцент в секция «Приложна Генетика», ИФРГ-БАН
от **Светлана Петкова Ланджева**, доктор, доцент в ИФРГ-БАН

Изследователската работа на доц. Стоименова е с научна и научно-приложна насоченост в областта на растителната вирусология и имунитета при растенията. Основните направления са две: 1 – Проучване на биоразнообразието при вируси, причиняващи икономически значими болести при култури от семейство Solanaceae (домати, пипер и тютюн); 2 – Характеризиране на взаимоотношенията между патоген и гостоприемник и създаване на растителни форми с генетична устойчивост. Изследванията на доц. Стоименова са в съответствие с приоритетни области като биоразнообразие и биоресурси, селско стопанство и храни. Съществена част от получените резултати имат приложен потенциал или вече се прилагат в практиката.

Приносите от работата на доц. Стоименова могат да се резюмират както следва: Характеризирано е видовото и щамово разнообразие от растителни вируси по пипер, домати и тютюн, като са определени електрофоретичните, серологични и биологични особености на вирусите и динамиката на популационната честота. Установени са оптимални условия за съхранение на вирусни щамове за запазване на тяхната инфекциозност като предложеният метод е възприет в Националната Банка по Промислени Микроорганизми и Клетъчни Култури (НБПМКК) и се прилага рутинно за консервиране на растителни вируси. Разработен е модел за прогнозиране преживяемостта на растителни вируси. Идентифициран е причинителя на болестта «жилкова некроза» при домати, предизвикваща сериозни поражения при тази култура. Създадени са линии пипер, които са характеризирани по отношение устойчивостта им към определени вируси и нейното унаследяване. Установени са метаболитните промени при домати в резултат на вирусни, бактериални и гъбни инфекции. Установен е ефекта на вирусна инфекция за проявите на стерилност при домати и краставици и са изследвани възможности за индуциране на системна придобита устойчивост. Доказано е, че създадената от доц. Стоименова преди нейната хабилитация антивирусна ваксина срещу тютюневата мозайка при домати е с широк спектър на действие и е ефективна и спрямо смесени инфекции от гъбни и бактериални патогени. Заслужава да се подчертае, че това е единствената растителна антивирусна ваксина, създадена в България и намерила практическо приложение с доказан икономически ефект. Доц. Стоименова е автор на линии пипер и домати, които са източник на комплексна устойчивост към болести. Част от създадените селекционни линии са с характеристики, които ги правят подходящи за изпитване като кандидат-сортове.

Представен е общ списък от 119 научни публикации, с 60 от които кандидатката участва в настоящия конкурс. От тях 10 статии са в международни списания с ИФ и 4 – в български списания с ИФ (общ ИФ 7.096); 34 статии са в списания без ИФ и 12 статии – в сборници от научни форуми. Пет от статиите са самостоятелни, а в 23 кандидатката е първи автор. Резултатите от научната дейност са популяризирани на научни форуми в България (10) и в чужбина (11). Доц. Стоименова има пет авторски свидетелства, две от които са за участие в създаване на сортове пипер и са получени след придобиване на званието «ст.н.с. II ст.» («доцент»). Автор е на колекция от 38 щама растителни вируси, от които 18 са собствени изолати. Колекцията е предоставена в НБПМКК. Според документ, издаден от НБПМКК, щамове, депозирани от доц. Стоименова, са изисквани и изпращани за включване в научни изследвания в институти в България, Испания, Турция и Англия. В приложената справка са посочени 170 цитирания на всички публикации. От тях над 70 са в каталога на НБПМКК или каталози в чужбина.

След хабилитирането си доц. Стоименова е била ръководител на 8 проекта – 1 международен по ЕБР, 2 национални и 1 по двустранно сътрудничество с Македония, финансирани от НФНИ-МОМН, и 4 за междуинститутско сътрудничество. Участвала е и като изпълнител или експерт в 2 международни проекта към Международната Атомна Агенция и Седма Рамкова Програма. Във връзка с един от проектите е специализирала в Испания (Centro de Investigaciones Biologicas, Мадрид). Доц. Стоименова е ръководила трима защитили дипломанти и двама редовни докторанта, отчислени с право на защита. Има богат опит в научно-организационна и експертна дейност като член на национални професионални организации (СУБ), научни съвети (ИГ, ИФРГ, НБПМКК), експертни комисии (НФНИ-МОМН), редколегия на списание (Genetics and Plant Physiology). Била е докладчик към ВАК и рецензент на докторантури, конкурси за хабилитиране, проекти към НФНИ, както и анонимен рецензент на книга и към научни списания. Доц. Стоименова има и административен опит като завеждащ секция (5 години) и ръководител на изследователска група (4 години).

Заключение

Доц. Стоименова е доказан специалист в областта на растителната вирусология и имуногенетика. Ясно очертаният научен профил е подкрепен и със значими научно-приложни резултати. Представената научна продукция отговаря на условията от Правилника на МОМН, БАН и ИФРГ за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Въз основа на горепосоченото подкрепям кандидатурата на доц. д-р Елисавета Стоименова Стоименова за заемане на академичната длъжност «професор» по направление Биологически Науки (01.06.06 Генетика).

20.12.2011 г.

Подпис:

(доц. д-р Светлана Ланджева)